

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเศรษฐกิจของทุกประเทศหรือแม้แต่เศรษฐกิจของโลกก็มีการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ และมีผลกระทบซึ่งกันและกันมาตลอด บางระยะเศรษฐกิจอยู่ในระยะรุ่งเรืองระดับราคา สินค้าและบริการจะเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เพราะผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่น มีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการจ้างงานสูง สินค้าและบริการขายได้ดี แต่ภาวะเศรษฐกิจ เช่นนี้ก็ต้องมีวันถดถอยและตกต่ำในที่สุดอันเป็นวัฏจักรของเศรษฐกิจ

ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะทำให้ไม่มีการลงทุน ตลาดหดตัวลงขายสินค้าหรือ ให้บริการไม่ได้ทำให้มีการลดหรือเลิกผลิตสินค้าหรือบริการ ทำให้เกิดการว่างงานขึ้น สถาบัน การเงินไม่แน่ใจในสถานะทางการเงินของลูกค้าจึงไม่ปล่อยสินเชื่อให้ และคิดอัตราดอกเบี้ย สูงมาก ทำให้กิจการอยู่ในภาวะขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว และเมื่อใด ที่กิจการของลูกค้าอยู่ในสภาวะมีหนี้สินล้นพ้นตัวคนน้อยรายนักจะมาช่วยเหลือลูกค้านี้ ลูกค้าจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยถึงความสามารถในการดำเนินกิจการและการปฏิบัติตาม สัญญาของลูกค้านี้ โดยเฉพาะหากลูกค้านี้ประกอบกิจการที่จะต้องให้บริการในระยะยาว ลูกค้า จะต้องการความมั่นใจในการที่ลูกค้านี้จะคงคุณภาพของสินค้า มาตรฐานความปลอดภัย การบริการหลังการขาย การให้บริการเปลี่ยนสินค้าทดแทน และการรับประกันสินค้าของลูกค้านี้ และหากเป็นกิจการรับจ้างผลิตสินค้าลูกค้าก็จะไม่ยอมวางเงินมัดจำไว้ก่อน เพราะเกรงว่าเงินมัด จำจะสูญไป ผู้จัดส่งสินค้าจะหวังให้ชำระค่าขนส่งทันที ทำให้ลูกค้านี้มีการต้องจ่ายเงินสดไปอีก นอกจากนั้นสถาบันการเงินก็จะไม่ให้ลูกค้านี้กู้ยืมเงินก้อนใหม่ไปลงทุนอีกหากไม่มีหลักประกันที่ดีจริง หากลูกค้านี้เป็นสถาบันการเงินก็จะถูกห้ามจากทางราชการไม่ให้ระดมเงินออมจากประชาชนอีก จะไม่มีผู้ใดเชื่อถือในความมั่นคงของลูกค้านี้ บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายรีบแย่งกันบังคับชำระหนี้ด้วยความเชื่อว่าถ้าตนเรียกหรือบังคับให้ชำระแก่ตนได้ก่อนก็จะได้เปรียบเพราะมีโอกาสได้รับชำระหนี้ มากกว่าเจ้าหนี้ที่มาเรียกร้องในภายหลัง แต่การที่เจ้าหนี้และบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการ ของลูกค้านี้เร่งรัดให้ลูกค้านี้ที่มีปัญหาทางการเงินรีบชำระหนี้แก่ตน หรือไม่ยอมติดต่อกับลูกค้ากับ ลูกค้าอีก หรือบังคับคดียึดทรัพย์สินที่ใช้ในกิจการไปยอมมีผลทำให้กิจการของลูกค้านี้ที่อาจจะ ยังมีความมั่นคงและมีศักยภาพดำเนินการต่อไป ต้องปิดกิจการและล้มละลายไปในที่สุด

ทุกประเทศตระหนักดีว่าหากปล่อยให้กิจการที่ยังมีความมั่นคง มีศักยภาพในการดำเนินกิจการต่อไป อันมีช่องทางที่จะหากำไรในอนาคตได้ ต้องล้มละลายและปิดกิจการไป ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเพราะหากมีกิจการล้มละลายกันมากก็จะทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นไม่กล้ามาลงทุน กิจการที่เป็นคู่ค้าก็ต้องขาดรายได้ไป และยังมีผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานเพราะเมื่อกิจการล้มละลายและเลิกกิจการ ลูกจ้างของกิจการนั้นย่อมต้องถูกเลิกจ้างต้องตกงานและขาดรายได้ ซึ่งจะมีผลกระทบไปถึงครอบครัวของบุคคลเหล่านั้นอีก ในแต่ละประเทศจึงต้องหาวิธีการที่จะช่วยเหลือกิจการไม่ให้ล้มละลาย วิธีการที่นำมาช่วยเหลือ คือ “การฟื้นฟูกิจการ” โดยเมื่อกิจการประสบปัญหาทางการเงินก็จะมี การแก้ไขปัญหาโดยการหาแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มเงินหมุนเวียนในกิจการ ทำการปรับโครงสร้างหนี้และโครงสร้างทุนโดยการเพิ่มทุน, ลดทุน ประenomหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย ในระหว่างที่มีการแก้ไขปัญหาของกิจการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาจากการที่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายจะใช้สิทธิฟ้องร้อง บังคับคดี หรือดำเนินการไดอันเป็นการกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ อันอาจทำให้ การปรับโครงสร้างหนี้และโครงสร้างทุนของกิจการของลูกหนี้ต้องล้มเหลวไป จึงได้มีการกำหนด มาตรการทางกฎหมายที่จะช่วยลดอุปสรรคดังกล่าว เรียกว่า “การพักบังคับชำระหนี้”

การพักบังคับชำระหนี้ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะหยุดยั้งไม่ให้เจ้าหนี้หรือบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ใช้สิทธิตามกฎหมายเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือฟ้องร้องบังคับคดี หรือกระทำการไดอันเป็นการกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ รูปแบบ และขอบเขตของการพักการบังคับชำระหนี้จะแตกต่างกันออกไปตามนโยบายทางกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะเรียกว่า การพักบังคับชำระหนี้โดยอัตโนมัติ (Automatic Stay) แต่ในประเทศอังกฤษและสิงคโปร์ จะเรียกว่าการพักบังคับชำระหนี้ในลักษณะเป็นการผ่อนระยะเวลาชำระหนี้ (Moratorium) แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดการพักการ บังคับชำระหนี้จะมีผลต่อสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้และบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับลูกหนี้เป็น อย่างมาก เพราะมาตรการนี้จะระงับสิทธิในการฟ้องร้องและบังคับตามสิทธิรวมถึงระงับการ ดำเนินการใด ๆ ในทางกฎหมายของเจ้าหนี้แต่ละราย โดยกำหนดให้การใช้สิทธิของบรรดาเจ้าหนี้ ทั้งหมดอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะในกฎหมายฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้บางรายอาจร้องขอฟื้นฟูกิจการเพียงเพื่อให้หลุดพ้นจากสถานะการเร่งรัดหนี้สินของบรรดา เจ้าหนี้เท่านั้นโดยไม่มีเจตนาที่จะฟื้นฟูกิจการอย่างแท้จริง และใช้การพักบังคับชำระหนี้เป็น เครื่องมือในการประวิงการชำระหนี้ไปเท่านั้น ซึ่งทำให้เจ้าหนี้หรือผู้ที่ถูกระงับสิทธิต้องเสียหาย จึงต้องพิจารณาถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการใช้บังคับการพักบังคับชำระหนี้ใน กระบวนการฟื้นฟูกิจการและถ้าหากจำเป็นต้องมีมาตรการดังกล่าวแล้วจะต้องพิจารณาต่อไปว่า

ควรจะมีขอบเขตการบังคับใช้เพียงใด และเนื่องจากการพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ที่จะต้องถูกระงับสิทธิในด้านต่าง ๆ ในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ การเริ่มต้นและสิ้นสุดของการพักบังคับชำระหนี้จึงมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ซึ่งต้องกำหนดระยะเวลาที่จำกัดแน่นอนเพื่อจะไม่ทำให้เจ้าหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ได้รับความเสียหาย

ประเด็นที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งของการพักบังคับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการคือการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ เพราะโดยปกติแล้วนี้ลูกหนี้มักจะนำทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินชิ้นใหญ่ มีมูลค่าสูง หรือเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ เช่น ที่ดิน ที่เป็นที่ตั้งโรงงาน อาคารโรงงาน เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ไปให้เจ้าหนี้ไว้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้กู้ยืมแก่เจ้าหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการนำไปจำนอง จำน่า หรือให้สิทธิยึดห่วงอื่นใด เพื่อนำเงินกู้ยืมดังกล่าวไปเป็นเงินทุนในการประกอบกิจการ ทรัพย์สินที่ลูกหนี้นำไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการและจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หากให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน จะมีผลทำให้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใช้ในการดำเนินกิจการต่อไป อันเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางความสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการ กฎหมายฟื้นฟูกิจการจึงบัญญัติให้การพักบังคับชำระหนี้ใช้บังคับกับเจ้าหนี้มีประกันด้วย เพราะเป็นนโยบายที่จำเป็นเพื่อให้การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จ

แต่เนื่องจากการพักบังคับชำระหนี้ทำให้เจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้รับความเสี่ยงในการบังคับชำระหนี้ เพราะหากไม่มีมาตรการดังกล่าวเจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันได้ทันทีที่ลูกหนี้ผิดนัดและยังฟ้องร้องบังคับทรัพย์สินหลักประกันต่อศาลได้ แต่เมื่อการพักบังคับชำระหนี้ห้ามเจ้าหนี้มีประกันบังคับกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในทันทีที่เจ้าหนี้มีสิทธิ เนื่องจากในกระบวนการฟื้นฟูกิจการจะต้องรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อใช้ในการประกอบกิจการ มีผลทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสี่ยงที่มูลค่าของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันจะลดน้อยถอยลงไปในช่วงที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ อีกทั้งการฟื้นฟูกิจการตามแผนอาจต้องใช้เวลาพอสมควร หากลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการสำเร็จ ความเสียหายของเจ้าหนี้มีประกันคงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากจะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนแต่ถ้าหากลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้สำเร็จและต้องเข้ากระบวนการล้มละลายและในที่สุดแล้วทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันต้องถูกขายออกไปก็อาจได้ราคาที่ต่ำมาก หากมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันลดลงจนน้อยกว่าจำนวนหนี้จะทำให้หนี้ในส่วนที่เป็นหนี้มีประกันที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นลดลงและทำให้หนี้ในส่วนที่ไม่มีประกันว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหรือจะไม่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งกฎหมาย

ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยมีบทบัญญัติที่เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มี ประกันโดยให้อำนาจแก่ศาลในการปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้และให้เจ้าหนี้มีประกัน บังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันได้ หากว่าการพักบังคับชำระหนี้ซึ่งจำกัดสิทธิของ เจ้าหนี้มีประกันดังกล่าวทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ¹ และ ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ² แต่ยังไม่มียกเว้นที่เป็นการ ให้ความคุ้มครองของเจ้าหนี้มีประกันความเสียหายจากการที่ลูกหนี้หรือผู้ทำแผนหรือผู้บริหาร แผนกระทำการใด ๆ อันเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันแล้วต่อมาปรากฏว่า การกระทำนั้นกลายเป็นการให้ความคุ้มครองที่ไม่เพียงพออันเนื่องมาจากการคำนวณหรือการ คาดการณ์ถึงเหตุการณ์ในอนาคตที่เกิดความผิดพลาดนั้น ซึ่งทำให้บทบัญญัติในเรื่องการให้ ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย ไม่ให้หลักประกันว่า เจ้าหนี้มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าของทรัพย์สินอัน เป็นหลักประกันในเวลาที่มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตาม สัญญาเมื่อการฟื้นฟูกิจการสิ้นสุดลง ดังนั้นจึงจำเป็นศึกษาถึงขอบเขตของการพักบังคับชำระหนี้ ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันว่าควรจะมีระดับ การคุ้มครองเพียงใดจึงจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีความสำคัญ ต่อการฟื้นฟูกิจการ

หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของการฟื้นฟูกิจการคือ กิจการของลูกหนี้จะต้องดำเนิน ต่อไปในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการซึ่งกฎหมายฟื้นฟูกิจการได้บัญญัติยกเว้นให้ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน สามารถกระทำการดังกล่าวได้ในช่วงระยะเวลาในระหว่างที่ลูกหนี้เข้า ฟื้นฟูกิจการอันเป็นการดำเนินกิจการตามปกติก่อนที่จะเริ่มการฟื้นฟูกิจการตามแผนเมื่อแผนฟื้นฟู กิจการได้รับความเห็นชอบแล้ว โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (9) ได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของ ลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นการดำเนินกิจการในช่วงนี้จะมีผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการ จัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ และต้องมีการกำหนดขอบอำนาจของลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ในการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะ ในทรัพย์สิน อันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถ

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13 (2)

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13 (1)

ดำเนินต่อไปได้ ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ การกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้นี้ควรอยู่ในขอบเขตเช่นใดเพราะบทบัญญัติเรื่องการพักบังคับชำระหนี้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (9) ก็ได้บัญญัติโดยชัดแจ้งว่าการกระทำใดเป็นการดำเนินการค้าตามปกติ การกระทำใดไม่เป็นทางการค้าปกติ และมีได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแยกแยะการกระทำดังกล่าว ซึ่งการที่ไม่อาจกำหนดขอบเขตได้ว่าการกระทำใดบ้างเป็นการดำเนินการค้าตามปกติแล้ว จะมีผลเสียและเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพราะเมื่อลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ ย่อมมีผลกระทบทำให้ชื่อเสียงในทางการค้าของลูกหนี้ลดลง ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการก่อกำหนดชำระหนี้หรือจำหน่าย จ่าย โอนอีก ทำให้คู่ค้าหรือคู่สัญญากับลูกหนี้ที่จะเข้ามาค้าขายกับลูกหนี้ในระหว่างนี้ย่อมมีความกังวลในเรื่องที่อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้คืนหากศาลเห็นว่าการนั้นมีใช่ทางการค้าปกติ ทำให้ผู้ที่จะเข้ามาทำการค้าขายกับลูกหนี้ระหว่างนี้เกิดความลังเลและไม่ยอมค้าขายด้วย ทำให้การดำเนินกิจการต่อไปเกิดปัญหา นอกจากนี้แล้วธนาคารหรือสถาบันการเงินซึ่งจะให้ลูกหนี้ขอสินเชื่อไปใช้ในกิจการหรือการให้หลักประกันทางการเงินในการที่ลูกหนี้จะนำเข้าหรือส่งออกสินค้า ย่อมมีความกังวลในการที่จะปล่อยสินเชื่อหรือออกหนังสือค้ำประกันให้ลูกหนี้อีก เพราะไม่แน่ใจว่าการกู้ยืมเงินหรือการออกหนังสือค้ำประกันให้เป็นทางการค้าปกติหรือไม่ ทำให้ลูกหนี้ไม่มีเงินทุนในการหมุนเวียนใช้ในกิจการและไม่อาจติดต่อค้าขายได้

เมื่อเจ้าหนี้หรือผู้ที่มาติดต่อค้าขายกับลูกหนี้เกิดความกังวลใจในความเสี่ยงที่นิติกรรมจะมีผลเป็นโมฆะ หากศาลเห็นว่ามิใช่เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผนจึงต้องใช้วิธีการยื่นคำร้องขออนุญาตดำเนินการจากศาลอันเป็นการร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ก่อนโดยอาศัยบทบัญญัติในมาตรา 90/12 (9) ตอนท้าย เพื่อให้แน่ใจว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้และสามารถบังคับกับลูกหนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการขอจำหน่ายทรัพย์สินหรือนำทรัพย์สินออกให้เช่าเพื่อนำรายได้มาใช้ในการดำเนินกิจการ³ การขอก่อนหนี้และนำทรัพย์สินไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้ เช่น การขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน⁴ การขอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เช่นการขอชำระ

³ คดีหมายเลขแดงที่ ล.พ.8/2542 บริษัทเกษมกิจ คอนสตรัคชั่น จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ 556/2544 บริษัทคันทรี่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้

⁴ คดีหมายเลขแดงที่ ล.พ.4/2542 บริษัทโรงงานน้ำตาลเกษตรไทย จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ ล.พ.8/2542 บริษัทเกษมกิจ คอนสตรัคชั่น จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.8/2542 บริษัทปัญญาพล

เบี่ยงประกันภัย เป็นต้น หรือการขอจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินเพื่อตีใช้หนี้⁵ การขอเบิกจ่ายเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าบริการของผู้ทำแผนและค่าที่ปรึกษาทางกฎหมาย⁶ ซึ่งในบางครั้งประเภทของการดำเนินการที่มายื่นคำร้องขออนุญาตจากศาลสามารถเห็นได้ชัดแจ้งว่าเป็นการดำเนินการทางการค้าปกติของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราว หรือผู้ทำแผนสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล เช่น การชำระหนี้ให้เจ้าหนี้การค้าที่เป็นคู่ค้ากับกิจการของลูกหนี้ เป็นต้น ซึ่งศาลจะมีคำสั่งออกมาเป็น 2 แนวทางคือ ศาลเห็นว่ากรกระทำตามที่ร้องขอเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้และมีคำสั่งอนุญาตให้กระทำการตามที่ร้องขอได้ ขณะที่บางคดีศาลสั่งว่าการกระทำที่ร้องขอนั้นโดยสภาพแล้วเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งลูกหนี้สามารถดำเนินการได้อยู่แล้วโดยไม่ถูกห้ามจากการพักบังคับชำระหนี้ กรณีไม่มีเหตุที่ต้องขออนุญาตจากศาลและมีคำสั่งยกคำร้องขอเสีย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดขอบเขตของการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยมีบทบัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้หรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการพักบังคับชำระหนี้ที่ต้องถูกระงับมิให้บังคับตามสิทธิของตนและเจ้าหนี้มีประกันที่ไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิอย่างเพียงพอเนื่องจากถูกห้ามมิให้บังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินเป็นหลักประกัน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งปลดเปลื้องความเสียหายอันเกิดจากการพักบังคับชำระหนี้และมีคำสั่งให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ อันเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอได้⁷ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เยียวยาความเสียหายจากข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ แต่หากเป็นกรณีที่เจ้าหนี้หรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ได้รับความเสียหายจากการที่ลูกหนี้ ผู้บริหารชั่วคราวหรือ ผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.12/2542 บริษัทปัญญาพล พัลท์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ 678/2543 บริษัทบีไอพี เอนจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชัน จำกัด ลูกหนี้

⁵ คดีหมายเลขแดงที่ พ.8/2542 บริษัทปัญญาพล เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.12/2542 บริษัทปัญญาพล พัลท์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ 637/2543 บริษัทสาธารณานี จำกัด ลูกหนี้

⁶ คดีหมายเลขแดงที่ 762/2543 บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.24/2543 บริษัทนครไทยสตรีปมิล จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้

⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13

ได้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินอันเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ การฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ยังไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการบรรเทาความเสียหายหรือคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ที่ได้รับความเสียหายจากกระทำดังกล่าว ซึ่งการไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการบรรเทาความเสียหายหรือคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้จะก่อให้เกิดผลเสียต่อกิจการของลูกหนี้ โดยหากการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินดังกล่าว เป็นการจำหน่ายในราคาที่เสียเปรียบหรือขาดทุนจะมีผลทำให้ทรัพย์สินที่จะนำมาแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องลดน้อยถอยลงและการใช้สอยหรือให้เช่าทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ หากเป็นการดำเนินการอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ประสบความสำเร็จ อาจมีผลทำให้มูลค่าของทรัพย์สินลดลงซึ่งมีผลทำให้เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้รับชำระหนี้ลดลง นอกจากนี้แล้วยังมีผลทำให้เจ้าหนี้มีประกันไม่ให้ความร่วมมือและไม่เข้าร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพราะเจ้าหนี้มีประกันสามารถที่จะใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันได้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ แต่การที่เจ้าหนี้มีประกันเข้าร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการก็เนื่องจากเจ้าหนี้มีประกันเห็นว่าจะได้รับชำระหนี้หรือสิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในแผนและได้มีส่วนในการควบคุมการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามแผน ทั้งนี้เจ้าหนี้มีประกันย่อมคาดหวังว่าเมื่อเขาต้องยอมที่จะให้ลูกหนี้เก็บทรัพย์สินหลักประกันไว้ใช้ในกิจการ สิทธิของเขาควรจะได้รับ ความคุ้มครองที่เพียงพอเช่นกัน ซึ่งความร่วมมือของเจ้าหนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก การฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของเจ้าหนี้โดยเฉพาะเจ้าหนี้มีประกันซึ่งมีทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการเป็นหลักประกันอยู่เป็นสำคัญ

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าหลักการสำคัญอย่างหนึ่งของการฟื้นฟูกิจการคือ กิจการของลูกหนี้จะต้องดำเนินต่อไปในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ ซึ่งในการดำเนินกิจการต่อไปนั้นมีความจำเป็นที่ต้องได้รับสินเชื่อเพื่อนำมาใช้สนับสนุนในการดำเนินกิจการ ลูกหนี้ผู้บริหารชั่วคราวหรือผู้ทำแผน ซึ่งมีอำนาจในการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่มีการทำแผนฟื้นฟูกิจการอาจต้องทำการขอสินเชื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการของลูกหนี้อันเป็นการก่อให้เกิดแก่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีผลทำให้กองทรัพย์สินกลายเป็นลูกหนี้ และมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ดังกล่าว ในบางกรณีฐานะทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอดหรือความสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการ แต่การขอสินเชื่อในขณะที่ลูกหนี้อยู่ในฐานะที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวย่อมบั่นทอนความเชื่อมั่นของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ที่จะให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ เพราะมีความ

เสี่ยงสูงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนหากลูกหนี้ไม่อาจที่จะแก้ไขปัญหาทางการเงินได้ นอกจากนี้ หากลูกหนี้ได้รับสินเชื่อก่อนแล้วแต่ในที่สุดการฟื้นฟูกิจการต้องล้มเหลวไป จะมีผลทำให้กองทรัพย์สินจะต้องรับภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการจะเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีผลทำให้ทรัพย์สินในกองทรัพย์สินที่จะนำมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการต้องลดน้อยถอยลงหรือหมดไป ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการมีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้สูงมาก การฟื้นฟูกิจการตามของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอสินเชื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการไว้ในมาตรา 90/12 (9) ในเรื่องการพักบังคับชำระหนี้ โดยกำหนดไว้เป็นกรอบอย่างกว้างว่า ห้ามมิให้ลูกหนี้ก่อนหรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ แต่ยังไม่มียกเว้นที่กำหนดรูปแบบและระดับของการขอสินเชื่อไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์ที่กำหนดรูปแบบและระดับในการขอสินเชื่อเพื่อนำมาใช้ในกิจการในระหว่างการดำเนินกิจการตามปกติของลูกหนี้ก่อนที่จะเริ่มการฟื้นฟูกิจการตามแผน เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเฉพาะสิทธิของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จะมีผลบังคับใช้ในทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอโดยไม่คำนึงว่า เจ้าหนี้ ลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจะได้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ เจ้าหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจึงไม่อาจอ้างเอาความไม่รู้ถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอมากระทำละเมิดข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ ดังนั้นหากเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ผลโดยทั่วไปของการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ก็ตามคือ การกระทำนั้นไม่มีผลผูกพันลูกหนี้⁸ หรือมีผลเป็นโมฆะ⁹

แต่ในเรื่องความรับผิดชอบเนื่องมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ ในคดีฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 กฎหมายได้บัญญัติไว้แต่เพียงความรับผิดในทางอาญาแต่เฉพาะทางฝ่ายลูกหนี้ ในกรณีที่ ลูกหนี้ไปจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน

⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคสาม

⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคสี่

เพียงกรณีเดียวเท่านั้น¹⁰ โดยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ ในความเสียหายในทางแพ่งอันเกิดจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ดังกล่าว และไม่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดค่าเสียหายที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้โดยตรง ดังนั้นหากมีผู้กระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้แล้วมีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งเป็นคดีใหม่โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติเรื่องละเมิดของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹¹ ซึ่งอาจทำให้ต้องเสียเวลาและเกิดความยุ่งยากในการพิจารณาคดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาหาวิธีพิจารณาคดีความรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ที่เหมาะสม เพื่อให้บทบัญญัติในเรื่องการพักบังคับชำระหนี้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟูกิจการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงรูปแบบและขอบเขตของการพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศต่างๆ และตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เพื่อที่ได้ทราบถึง ข้อได้เปรียบข้อเสียเปรียบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวและสรุปขอบเขตการบังคับใช้ที่ชัดเจน มีความเหมาะสมและเป็นธรรมกับทั้งบรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ มีความสมดุลงยระหว่างการสนับสนุนให้การฟื้นฟูกิจการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์กับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ตลอดจนสามารถป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงรูปแบบและขอบเขตของการพักบังคับชำระหนี้ ตลอดจนแนวความคิดพื้นฐานของการกำหนดขอบเขตการพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์ถึงข้อได้เปรียบ ข้อเสียเปรียบ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ในกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยและต่างประเทศ

¹⁰พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/82

¹¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420

3. เสนอทางออกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและกำหนดขอบเขตของการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของไทยเพื่อสามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ แต่มีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาการพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนี้ จะศึกษาถึงวิวัฒนาการของการฟื้นฟูกิจการในแง่ธุรกิจกับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมาย, แนวความคิดร่วมกันของการนำเอาการพักบังคับชำระหนี้มาใช้ในคดีฟื้นฟูกิจการ ตลอดจนศึกษาถึงรูปแบบและขอบเขตการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ในกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรณีการพักบังคับชำระหนี้ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงข้อได้เปรียบ ข้อเสียเปรียบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ โดยวิธีการที่ใช้ในการวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยเอกสาร ศึกษาจากตัวบทกฎหมาย แนวคำพิพากษา บทความ และเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สมมุติฐานของการวิจัย

สมมุติฐานของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้คือ การพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลเป็นการระงับการกระทำต่าง ๆ ในทางกฎหมายที่จะกระทำต่อลูกหนี้ และทรัพย์สินของลูกหนี้ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้เวลาแก่ลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เจรจาปรับโครงสร้างหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้และจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ แต่อย่างไรก็ตาม การพักบังคับชำระหนี้มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และบุคคลที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ดังนั้นการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ของมาตรการพักบังคับชำระหนี้ ให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จะสามารถป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้กำหนดวิธีการศึกษาวิจัย 1 วิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Academic Research) โดยเป็นการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research)

- ศึกษาจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพักบังคับชำระหนี้ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
- ศึกษาจากบทความ, ตำราวิชาการ, สิ่งพิมพ์ต่างๆ และตัวอย่างคำพิพากษาของศาลที่เกี่ยวข้องกับการพักบังคับชำระหนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ได้ทราบถึงรูปแบบและขอบเขตของการพักบังคับชำระหนี้ ตลอดจนแนวความคิดพื้นฐานของการกำหนดขอบเขตการพักบังคับชำระหนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ของประเทศไทย, The Insolvency Act 1986 ของประเทศอังกฤษ และ The United States bankruptcy code ของประเทศสหรัฐอเมริกา
2. แสดงให้เห็นถึงข้อได้เปรียบข้อเสียเปรียบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เป็นแนวทางในการเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาและกำหนดขอบเขตการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของไทย